biblio.ugent.be

The UGent Institutional Repository is the electronic archiving and dissemination platform for all UGent research publications. Ghent University has implemented a mandate stipulating that all academic publications of UGent researchers should be deposited and archived in this repository. Except for items where current copyright restrictions apply, these papers are available in Open Access.

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

Title: Twee vroege constructiegrammaticale studies in *Nederlandse Taalkunde*: Een terugblik op Schermer-Vermeer (2001) en Verhagen (2003a)

Author: Timothy Coleman

In: *Nederlandse Taalkunde* 25

To refer to or to cite this work, please use the citation to the published version:

Timothy Coleman (2020). Twee vroege constructiegrammaticale studies in *Nederlandse Taalkunde*: Een terugblik op Schermer-Vermeer (2001) en Verhagen (2003a). *Nederlandse Taalkunde* 25 (2-3), 333-343.

Twee vroege constructiegrammaticale studies in *Nederlandse Taalkunde**

Een terugblik op Schermer-Vermeer (2001) en Verhagen (2003a)

Timothy Colleman

Abstract

This article looks back on the articles by Schermer-Vermeer (2001) and Verhagen (2003a), on the double object construction and a Dutch equivalent of the English ‘way’-construction, respectively, which can be considered the first two articles to have appeared in *Nederlandse Taalkunde* that address problems of Dutch grammar from an explicitly constructionist perspective. I illustrate how, on the basis of data from a large web corpus such as NLCOW14, the formal and semantic analyses offered in the two articles can be refined in a number of ways, but I also show that they include hypotheses and ideas that are still most relevant and relate to topical discussions in construction grammar.

Keywords: construction grammar, argument structure, ditransitive construction, ‘way’-construction, constructional links

1. Inleiding

In 1995 verscheen in de laatste jaargang van *Forum der Letteren* een artikel van Frederike van der Leek over ‘Alternantie: grammatica of cognitie?’, waarin de auteur reflecteert op de pro’s en contra’s van de lexicalistische beregeling van de Engelse dubbelobjectconstructie voorgesteld in Pinker (1989) en de constructiegrammaticale analyse ervan in Goldberg (1992) (zie Van der Leek 1995). Op die manier doet de constructiegrammatica in het jaar -1 van de geschiedenis van *Nederlandse Taalkunde* zijn intrede in het Nederlandstalige taalkundige

* Toen het eerste nummer van *Nederlandse Taalkunde* verscheen, in 1996, zat ik in het tweede jaar van mijn studie Nederlands-Engels in de Gentse Germaanse. Mijn persoonlijke geschiedenis in de Nederlandse taalkunde begon dus op min of meer hetzelfde moment als die van het tijdschrift *Nederlandse Taalkunde*. Dat ze allebei nog lang mogen duren! Ik wil hier graag Magda Devos en Johan Taeldeman bedanken, die me de kans hebben gegeven om taalkundig onderzoeker te worden, en Georges De Schutter en Willy Vandeweghe, mijn andere vroege leermeesters in de grammatica. Tot de vele collega’s van binnen en buiten de neerlandistiek van wie het werk me in de loop der jaren heeft geïnspireerd, behoren zeker Ina Schermer en Arie Verhagen.

debat—zij het nog niet in de taalkundige neerlandistiek, want het artikel gaat over het Engels. De analyse van Engelse dubbelobjectzinnen met *throw* in Van der Leek (1995) vormt echter wel de aanleiding tot een artikel van Ina Schermer-Vermeer uit de zesde jaargang van *Nederlandse Taalkunde* ('Grammatica, lexicon en de dubbel-objectsconstructie in het Nederlands en het Engels'). De achtste jaargang bevat een artikel van Arie Verhagen over de Nederlandse *weg*-constructie ('Hoe het Nederlands zich een eigen weg baant: Vergelijkende en historische observaties vanuit een constructie-perspectief'). Die twee artikelen zijn te beschouwen als de eerste artikelen in *Nederlandse Taalkunde* met een duidelijk constructiegrammaticaal profiel; ongetwijfeld zal voor een belangrijk deel van het lezerspubliek van het tijdschrift de lectuur van Schermer-Vermeer (2001) en/of Verhagen (2003a) de eerste kennismaking zijn geweest met die nieuwe benadering van de grammatica.¹ In deze bijdrage blik ik kort terug op beide artikelen. Hoe passen ze de constructiegrammaticale visie op argumentstructuur zoals die vooral in Goldberg (1992, 1995) werd ontwikkeld toe op Nederlandse data? Hoe goed blijven de observaties en voorgestelde analyses 15 à 20 jaar later overeind? In welke mate wordt al vooruitverwezen naar kwesties die in het constructiegrammaticale onderzoek anno 2020 (nog altijd) hoog op de agenda staan? Het artikel bevat een aantal nieuwe observaties over de constructies in kwestie, die louter dienen ter illustratie van thema's waarnaar nog bijkomend onderzoek mogelijk is—uiteraard kunnen die onderzoekspistes in dit bestek niet in detail worden uitgewerkt.

2. Van Engelse naar Nederlandse constructies

De constructiegrammatica is, zoals veel grammaticale theorieën die in de laatste pakweg 60 à 70 jaar zijn ontstaan, in zijn beginjaren vrijwel uitsluitend geïllustreerd met *Engelse* data. De empirische focus van de publicaties van Fillmore, Kay en collega's uit de jaren 1980 en vroege jaren 1990 waarin de uitgangspunten en basisconcepten werden uiteengezet van een constructionele benadering van de grammatica, lag volledig op constructies uit het hedendaagse (Amerikaanse) Standaardengels (zie bv. Fillmore 1988, Fillmore, Kay & O'Connor 1988, enz.; zie daarover ook Coleman & Van de Velde 2015). Pas vanaf de tweede

¹ Dat wil niet zeggen dat er voor 2001 nog *geen enkel* spoor was van de constructiegrammatica in *Nederlandse Taalkunde*: in Schermer-Vermeer (1996) over de possessieve datief wordt al kort verwezen naar Goldberg (1992), het artikel van Schilperoord & Verhagen (1997) leunt sterk op de Langackeriaanse notie van constructionele schema's—die artikelen zijn echter minder uitgesproken constructiegrammaticaal van aanpak dan Schermer-Vermeer (2001) en zeker dan Verhagen (2003a).

helft van de jaren 1990 zien we meer en meer studies verschijnen waarin (ook) data uit andere talen bij de analyse worden betrokken. Tegen die achtergrond is het niet verrassend dat zowel Schermer-Vermeer (2001) als Verhagen (2003a) nadrukkelijk ingaan op verschillen tussen de onderzochte Nederlandse constructies en hun (pseudo-)equivalenten in het Engels. Het duidelijkst is die contrastieve insteek in het artikel van Schermer-Vermeer, dat een antwoord wil bieden op de vraag waarom in het Engels werkwoorden van “ballistic motion” zoals *throw, kick, fling*, enz. *wel* kunnen voorkomen in de dubbelobjectconstructie (in wat volgt: DOC), terwijl dat in het Nederlands met *gooien* e.d. niet mogelijk is—zie (1a) vs. (1b).

- (1) a. Sam threw Chris the ball.
 b. *Jan gooide Chris de bal. (* = oordeel van Schermer-Vermeer 2001: 23)

Ook het artikel van Verhagen bevat een belangrijke contrastieve component: de auteur laat zien dat het Nederlands over een productieve *weg*-constructie beschikt die weliswaar duidelijke formele en semantische overeenkomsten vertoont met de Engelse *way*-constructie beschreven in onder meer Jackendoff (1990) en Goldberg (1995), maar die er toch op subtiële wijze van verschilt, zowel naar de vorm als naar de betekenis. Op formeel vlak valt op dat de Nederlandse constructie een reflexief indirect object combineert met het onbepaalde *een weg* (2a), terwijl in de Engelse constructie het verplicht aanwezige *way* een bezittelijk voornaamwoord als determinator krijgt (2b): Verhagen noteert de constructionele sjablonen als resp. [SUBJ_i [V REFL_i [*een weg*] OBL]] en [SUBJ_i [V [POSS_i *way*] OBL]].

- (2) a. Zo blufte zij zich een weg uit Auschwitz.
 b. Pat pushed her way out of the room.

Beide constructies hebben als betekenis ‘Subject creëert voor zichzelf een pad en legt dat af’, waarbij duidelijk de gedachte wordt opgeroepen aan obstakels die overwonnen moeten worden. De *weg*-constructie levert een duidelijke illustratie van het constructiegrammaticale uitgangspunt dat constructies zélf betekenis toevoegen: dat (2a) een verplaatsing benoemt, kan immers niet op het conto van het zinswerkwoord *bluffen* komen, dat van zichzelf géén verplaatsingswerkwoord is. De Engelse constructie is volgens Verhagen echter polysemer dan de Nederlandse: in het Engels kan de constructie ook worden gebruikt met een werkwoord dat niet het *middel* benoemt waarmee het afgelegde pad wordt gecreëerd, maar gewoon een activiteit die *gelijktijdig* verloopt met het afleggen van de weg, zoals in (3a). De Nederlandse tegenhanger daarvan in (3b) “kan slechts betekenen dat het fluiten het middel was waarmee

een weg gecreëerd werd, en klinkt op zichzelf dan ook wat eigenaardig.” (Verhagen 2003a: 337).

- (3) a. He whistled his way to the front door.
b. [?]Hij floot zich een weg naar de voordeur. ([?] = oordeel van Verhagen 2003a: 337)

3. Een korte evaluatie

Iets wat opvalt in het artikel van Schermer-Vermeer, is dat ze zeer stellig is over de *onmogelijkheid* van Nederlands *gooien* in de DOC—zie de asterisk in (1b). De auteur merkt in een voetnoot weliswaar op dat twee collega’s, met name Joop van der Horst en Els Elffers, sommige DOC-zinnen met *gooien* wél aanvaardbaar vinden, maar ze volstaat verder met de mededeling dat ze het niet met hen eens kan zijn (2001: 23, noot 1). Nu zijn in grote corpora wel degelijk relatief gemakkelijk goede voorbeelden met *gooien* + DOC te vinden—zie (4) voor een selectie uit het NLCOW14-corpus (zie ook al de voorbeelden in Coleman 2005).²

- (4) a. Met Ellebel op weg naar Ikea, zij vraagt of zij mag sturen, **ik gooi haar de sleutels**.
b. ‘**Gooi me een touw, Robert,**’ riep hij naar Deguis. ‘Dan kunnen jullie haar aan boord hijsen’.
c. Zweden stuurt een mevrouw die een andere mevrouw is dan de vorige keer. Botox-alarm zeg. Lief roept constant naar het scherm: Eet! Eet iets! **Gooi haar een boterham, toe!**
d. Lieve lieve Antoine, roept ze blij en **ze gooit hem een zoen** zoals alleen feeën uit de beste films van Walt Disney dat kunnen.

Dat zulke zinnen af en toe voorkomen, wil natuurlijk nog niet zeggen dat alle sprekers van het Nederlands dat gebruik ook zouden goedkeuren, laat staan het in hun actieve repertoire hebben. Het laat echter wel zien dat er op zijn minst sommige sprekers zijn die er geen been in zien om, als dat zo uitkomt, een situatie waarin de ene persoon iets naar de andere gooit uit

²Ik zocht in NLCOW14AX, dat bestaat uit in 2011 en 2014 d.m.v. Webcrawling verzamelde Internetdocumenten ten belope van in totaal 4,7 miljard woorden (zie Schäfer 2015, Schäfer & Bildhauer 2012) naar alle zinnen waarin een vorm van het lemma *gooien* onmiddellijk gevolgd wordt door een ondubbelzinnige objectsvorm van een persoonlijk voornaamwoord (*me/mij/jou/hem/haar/ons/hen/hun*), met onmiddellijk daarna een lidwoord. Dat leverde in totaal 273 treffers op, waarbij 8 onverdachte voorbeelden van het type in (4)—dat zijn er voldoende om uit te sluiten dat het louter verschrijvingen zijn en tegelijk voldoende weinig om de conclusie te rechtvaardigen dat het echt wel om een uitzonderlijk gebruik gaat.

te drukken d.m.v. de combinatie van *gooien* met de DOC.³ Hetzelfde geldt overigens voor het semantisch verwante *werpen*—zie de voorbeelden in (5).

- (5) a. Zij drinkt cappuccino en ik koffie. Daar klaagt ze over en **werpt mij het koekje**.
b. Als hij graaft en gromt, **werp hem een bot** en schop hem niet: want u bent die hond.

Voorbeeld (6) ten slotte laat zien dat ook in oudere taalfasen zulke werkwoorden wel eens voorkwamen in de betreffende syntactische structuur (hier nog met een datief object).⁴

- (6) Bedi net I crume broets in bloet **ende werpet I andren hont** hij en saels niet eten.

(midden 15de eeuw)

‘Want bevochtig een homp brood met bloed [van een hondsdlle hond] en werp dat voor een andere hond, hij zal er niet van eten.’

Een en ander illustreert de manier waarop sprekers argumentstructuurconstructies creatief kunnen “oprekken” door er werkwoorden (of ander lexicaal materiaal) in in te vullen waarvan het gebruik in de betreffende constructie niet of nauwelijks ingeburgerd is. Het door Schermer-Vermeer (2001) gesignaleerde contrast moet dan ook wat worden genuanceerd. In het Engels behoort er tot de werkwoordklassen die conventioneel verbonden zijn met de DOC een klasse van “verbs of ballistic motion” met o.a. *throw*, in het Nederlands daarentegen is het gebruik van *gooien* e.d. in de DOC niet geconventionaliseerd. Dat neemt echter niet weg dat sprekers van het Nederlands er op grond van een gepercipieerde semantische overeenkomst met werkwoorden die wél conventioneel verbonden zijn met de DOC af en toe voor kunnen opteren om *gooien* e.d. wel degelijk op die manier te gebruiken (Schermer-Vermeer wijst er terecht op dat het “begripsmatig ook helemaal niet vreemd [is] om ‘gooien’ als een nonchalant soort ‘geven’ te zien”, p. 23). Als we ervan uitgaan dat zulke zinnen in oudere taalfasen even uitzonderlijk waren als nu—iets wat uiteraard nog getoetst moet worden aan corpusdata—dan hebben we hier mogelijk te maken met een constructionele parallel van wat Geeraerts (1997: 62-65) benoemt als “semantic polygenesis”, d.w.z. het verschijnsel waarbij een lexicaal item op *verschillende* momenten in zijn geschiedenis *dezelfde* betekenisextensie ondergaat, zonder dat daar een causale link tussen bestaat. Toegepast op de DOC: op verschillende momenten in de geschiedenis van de constructie hebben taalgebruikers die

³ In sommige gevallen is dat gebruik van *gooien* + DOC wellicht (mede) gebaseerd op een Engels model: *iemand een kus gooien* in (4d) lijkt bv. een leenvertaling van Engels *to throw s.o. a kiss*. Zie Coleman (2018) over vergelijkbare innovaties in het Afrikaans.

⁴ Het voorbeeld komt uit het Gentse handschrift met de eerste Middelnederlandse bewerking van de Chirurgia Magna van Lanfranc van Milaan, fol. 18r, regel 18-19. Zie Verherbruggen (2018-2019) voor een moderne editie van het betreffende deel van de tekst.

spontaan aangewend voor de uitdrukking van ‘gooien’-situaties, wellicht zonder dat die uitgebreide betekenis ooit voldoende geconventionaliseerd is geraakt om op de “normale” manier te worden doorgegeven.

Dat gezegd zijnde, blijft het uiteraard een interessante vraag waarom *throw* + DOC in het Engels dan precies een andere gebruiksstatus heeft dan *gooien* + DOC in het Nederlands. Schermer-Vermeer wijt dat verschil in syntactische mogelijkheden aan een subtiel lexicaal-semanticus verschil: in de betekenis van *throw* staat “het bereik-aspect meer op de voorgrond dan in de betekenis van *gooien*” (1991: 30), waardoor de entiteit bij wie het verplaatste voorwerp terecht komt bij *throw* makkelijker als een “betroffen” participant gedacht kan worden, wat het werkwoord bij uitstek geschikt maakt voor de DOC. Dat verschillende participantenpatroon van *throw* en *gooien* komt op het conto van de verschillende voorzetselbepalingen waarmee de werkwoorden worden gecombineerd: *throw* wordt frequent gecombineerd met het voorzetsel *to*, dat veel meer dan Nederlands *naar* een ‘bereik’-betekenis heeft, en het veelvuldige gebruik in combinatie met dat voorzetsel zorgt ervoor dat in de betekenis van het werkwoord *throw* zelf een ‘bereik’-moment zit. Op die hypothese kom ik in paragraaf 4 nog kort terug.

Verhagens bespreking van de Nederlandse *weg*-constructie is gebaseerd op een sample van voorbeelden uit De Volkskrant van 1995. Op basis van grotere dataverzamelingen kunnen de eigenschappen van de constructie nog scherper in beeld worden gebracht. Zo laat het voorbeeld in (7), van een reisblog, zien dat ook in het Nederlands wel eens voorbeelden “Engelse stijl” voorkomen waarin de *weg*-constructie gebruikt wordt met werkwoorden die een begeleidende activiteit noemen. Ik geef in (7) een wat groter stuk context om te laten zien dat het lezen hier in geen geval gepercipieerd kan worden als het middel waarmee het pad wordt gecreëerd: lezen is gewoon wat het subject doet *terwijl* de weg wordt afgelegd.

- (7) Omdat we met de Stena Express varen duurt de overtocht over de Ierse zee maar anderhalf uur. De Stena Express is een snelle catamaran. Zelf ben ik geen voorstander van deze misselijkmakende vaartuigen. De beweging is zo anders dan bij een gewone boot, dat mijn maag al bij voorbaat protesteert. Ik ga dan ook uit voorzorg aan dek zitten en dat helpt enorm. Hans maalt niet om dit soort trivialiteiten. Die neemt een bord fish en chips (lekker vet!) **en leest zich een weg naar Ierland.**

<http://jantjehans.blogspot.be/2006_08_01_archive.html>

Hoe infrequent zulke gebruikswijzen zijn en hoe en wanneer ze precies zijn ontstaan, is stof voor toekomstig onderzoek. Voorbeelden van het type in (8) hieronder—allebei uit NLCOW14—hebben mogelijk als overgang gediend van het gewone “middel”-type naar het “begeleidende activiteit”-type: *zweten* in (8a) en *kreunen* in (8b) benoemen zelf niet het middel waarmee het subject voor zichzelf een pad creëert, maar het zijn in tegenstelling tot *lezen* in (7) ook geen louter begeleidende activiteiten, want ze zijn causaal verwant met de (niet genoemde) handeling van het subject (d.w.z. het zweten komt van het naar boven fietsen, het kreunen is het geluid dat wordt voortgebracht door de krachtsinspanning die gepaard gaat met het harde slaan op de tennisbal).

- (8) a. Kregen we op de Pellegrino nog af en toe kansen om bij te komen, op de Valles schommelt het stijgingspercentage constant rond de 10 %. **In de brandende zon zweten we ons een weg omhoog.**
- b. Anno 2012 oogt de 22 - jarige Azarenka vooral mentaal sterker, iets wat we vroeger niet konden zeggen van de temperamentvolle Wit - Russische. **In Sydney kreunde Azarenka zich een weg naar de overwinning.**

Voor het overige blijft de formele en semantische analyse van Verhagen (2003a) goed overeind. Samen met twee andere artikelen over verschillende aspecten van de *weg*-constructie, Verhagen (2002) en (2003b), vormt het artikel een uitgebreide introductie tot het soort vragen dat bij constructiegrammaticaal onderzoek naar (gedeeltelijk) schematische constructies een rol kan spelen. De verdienste van de studie ligt deels ook in de expliciete aandacht voor een aantal *andere* constructies die een zekere mate van formele en/of semantische verwantschap vertonen met de *weg*-constructie. Daarover gaat de volgende paragraaf.

4. Over constructionele links: een actueel thema

Een belangrijke kwestie in het constructiegrammaticale onderzoek anno 2020 is het relatieve belang van *knopen* in het constructionele netwerk—d.w.z. van afzonderlijke constructies—versus *links tussen* constructies. Hilpert (2018), bijvoorbeeld, suggereert dat allerlei voorbeelden van taalverandering die in bestaand (diachroon-)constructiegrammaticaal onderzoek zijn voorgesteld als verandering in de formele of semantische eigenschappen van individuele constructies misschien beter kunnen worden geanalyseerd als veranderingen in de netwerkstructuur van de grammatica, d.w.z. als het ontstaan van nieuwe links tussen knopen uit verschillende delen van het constructionele netwerk, of als het sterker of net zwakker worden van bestaande links—de artikelenbundel van Sommerer & Smirnova (ter perse) is helemaal gewijd aan die twee verschillende visies op taalverandering.

Het “nodes vs. links”-debat doet uiteraard de vraag rijzen welke types constructionele links er dan zoal bestaan. In de vroege constructiegrammatica was er vooral veel aandacht voor taxonomische relaties, met name voor de moeder-dochterrelaties tussen overkoepelende abstracte constructies en de minder schematische subconstructies daarvan (de “inheritance links” van Goldberg 1995). Het is interessant dat de twee studies die hier worden besproken ook al oog hebben voor andere dan moeder-dochterrelaties. Dat is heel duidelijk zo bij Verhagen, maar in zekere zin ook bij Schermer-Vermeer. Haar hypothese over het verschil tussen *throw* en *gooien* legt namelijk een direct verband tussen het gebruik van *throw* met een zgn. *to*-dative en het gebruik in de DOC: het is door het frequente gebruik in combinatie met *to* dat de betekenis van *throw* een prominent ‘bereik’-moment bevat, en net dat betekenismoment maakt het werkwoord (ook) geschikt voor de DOC. Die hypothese spoort goed met de algemene hypothese van Zehentner (2019) over de geleidelijke ontwikkeling van een paradigmatische (dus niet-taxonomische) link tussen de DOC en de (jongere) *to*-dative in de geschiedenis van het Engels: door een aantal afzonderlijke ontwikkelingen werd de semantische overlapping tussen de DOC en de *to*-dative op een bepaald moment zo groot dat sprekers de twee (voorheen onverwante) constructies gingen aanvoelen als verschillende, min of meer uitwisselbare middelen voor de uitdrukking van allerlei ‘transfer’-betekenissen, waardoor de semantische overlapping nog groter werd.

In de drie artikelen van Verhagen is er veel aandacht voor de relaties tussen de reflexieve *weg*-constructie in (2a) enz. hierboven en een aantal andere Nederlandse constructies die niet

kunnen worden herleid tot zusterconstructies van de *weg*-constructie (d.w.z. de *weg*-constructie en de andere patronen in kwestie kunnen niet gelden als verschillende subconstructies van dezelfde overkoepelende constructie) maar die er wel een zekere formele of semantische verwantschap mee vertonen—zoals de “*zich*-verplaatsingsconstructie” in (9a) en een andere, niet-reflexieve constructie met *weg* in (9b).

- (9) a. Hij worstelde zich door tal van wetenschappelijke werken. (Verhagen 2003a: 341)
b. Haar strijd baande de weg voor legalisatie van abortus. (Verhagen 2003a: 338)

Verhagen stelt het zo voor dat de mentale representaties van de constructies in kwestie verbonden zijn d.m.v. niet-taxonomische “similarity links”, een concept dat kan gelden als een voorloper van de (verschillende types van) “horizontale” links die later zijn geponeerd in studies als Van de Velde (2014), Diessel (2015), Traugott (2018), enzovoort. Zulke relaties van partiële formele en/of semantische gelijkens dragen bij tot de coherentie van het netwerk: nieuwe constructies zullen gemakkelijker ingang vinden als ze een zekere mate van overeenkomst vertonen met bestaande constructies (zie bv. Verhagen 2003b: 55-56).

Opnieuw kunnen Verhagens observaties over de overeenkomsten en verschillen tussen de constructies in kwestie uiteraard aangevuld en verfijnd worden op basis van bijkomende corpusdata. Zonder daarover in al te veel detail te treden, geef ik in (10) twee voorbeelden uit NLCOW14 die laten zien dat de *zich*-verplaatsingconstructie kan worden ingezet voor de benoeming van bepaalde types situaties waarvoor de *weg*-constructie nauwelijks een optie zou zijn. In (10a) lijkt dat aan het werkwoord te liggen: *bibberen* noemt een onvrijwillige handeling, terwijl de *weg*-constructie normaal gezien een doelbewuste handeling benoemt. *Drinken* is wel een handelingswerkwoord, maar in (10b) zou een *weg*-parafrase dan weer vreemd klinken door de lexicale invulling van de voorzetselconstituent: de *weg*-constructie impliceert in tegenstelling tot de *zich*-verplaatsingsconstructie dat het afleggen van het pad tot een door het subject *gewenst* resultaat leidt.

- (10) a. De feestperiode van Kerst - en Nieuwjaar ligt al achter ons, **al enkele weken bibberen we ons door de dagen heen**
- b. Het mens laat zich uitwonen door elke man die maar wil, **terwijl haar echtgenoot zich stilletjes naar een vroege dood drinkt.**

Een systematischer, kwantitatieve studie van de lexicale middelen die in een groot corpus frequent voorkomen in de verschillende slots van de onderscheiden constructies kan nog meer licht werpen op de exacte aard van de semantisch-pragmatische verschillen.

Referenties

- Colleman, Timothy (2005). Jan gooit Piet de bal: een regionale constructie? In: Philippe. Hilligsmann, Guy Janssens & Jef Vromans (red.), *Woord voor woord, Zin voor zin. Liber Amicorum voor Siegfried Theissen*. Gent: KANTL, 35-47.
- Colleman, Timothy (2018). Distributional assimilation in constructional semantics : On contact-related semantic shifts in Afrikaans three-argument constructions. In: Hans C. Boas & Steffen Höder (red.), *Constructions in Contact: Constructional perspectives on contact phenomena in Germanic languages*, 143-177. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Colleman, Timothy & Freek Van de Velde (2015). Variatie en verandering in constructies: Op het snijvlak van de constructiegrammatica en de variatielinguïstiek. *Taal en Tongval* 67, 135-148.
- Diessel, Holger (2015). Usage-based Construction Grammar. In: Ewa Dąbrowska & Dagmar Divjak (red.), *Handbook of Cognitive Linguistics*, 295-321. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Fillmore, Charles J. (1988). The mechanisms of “Construction Grammar”. *Proceedings from the annual meeting of the Berkeley Linguistics Society* 14, 35-55.
- Fillmore, Charles J., Paul Kay & Mary O’Connor (1988). Regularity and idiomaticity in grammatical constructions: The case of *let alone*. *Language* 64, 501-538.
- Geeraerts, Dirk. (1995). *Diachronic Prototype Semantics*. Oxford: Oxford University Press.
- Goldberg, Adele E. (1992). The inherent semantics of argument structure: The case of the English ditransitive construction. *Cognitive Linguistics* 3, 37-74.
- Goldberg, Adele E. (1995). *Constructions: A Construction Grammar approach to argument structure*. Chicago: University of Chicago Press.

- Hilpert, Martin (2018). Three open questions in Diachronic Construction Grammar. In: Evie Coussé, Peter Andersson & Joel Olofsson (red.), *Grammaticalization meets Construction Grammar*, 21-39. Amsterdam: Philadelphia: John Benjamins.
- Jackendoff, Ray (1990). *Semantic structures*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Pinker, Steven (1989). *Learnability and Cognition: The Acquisition of Argument Structure*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
- Schäfer, Roland (2015). Processing and Querying Large Web Corpora with the COW14 Architecture. In: *Proceedings of Challenges in the Management of Large Corpora (CMLC-3)*, 28-34.
- Schäfer, Roland & Felix Bildhauer (2012). Building Large Corpora from the Web Using a New Efficient Tool Chain. In: *Proceedings of the Eighth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'12)*, 486-493.
- Schermer-Vermeer, Ina C. (1996). De beschrijving van de possessieve datief. *Nederlandse Taalkunde* 1, 265-279.
- Schermer-Vermeer, Ina C. (2001). Grammatica, lexicon en de dubbelobject-constructie in het Nederlands en het Engels. *Nederlandse Taalkunde* 6, 22-37.
- Schilperoord, Joost & Arie Verhagen (1997). Functionele elementen in een cognitief perspectief: Evidentie uit taalproductie. *Nederlandse Taalkunde* 2, 223-247.
- Sommerer, Lotte & Elena Smirnova (red.) (ter perse). *Nodes and links in the network: Advances in Diachronic Construction Grammar*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Traugott, Elisabeth Closs. (2018). Modeling Language Change with Constructional Networks. In: [Salvador Pons Bordería](#) & [Óscar Loureda Lamas](#) (red.), *Beyond grammaticalization and discourse markers*, 17-50. Leiden: Brill.
- Van der Leek, Frederike (1995). Alternantie: grammatica of cognitie? *Forum der Letteren* 36, 81-97.
- Van de Velde, Freek (2014). Degeneracy: The Maintenance of Constructional Networks.” In: Ronny Boogaart, Timothy Coleman, and Gijsbert Rutten (red.), *Extending the Scope of Construction Grammar*, 141-179. Berlin/New York: Mouton de Gruyter.
- Verhagen, Arie (2002). From parts to wholes and back again. *Cognitive Linguistics* 13, 403-439.
- Verhagen, Arie (2003a). Hoe het Nederlands zich een eigen weg baant: Vergelijkende en historische observaties vanuit een constructie-perspectief. *Nederlandse Taalkunde* 8, 328-346.

- Verhagen, Arie (2003b). The Dutch way. In: Arie Verhagen & Jeroen van de Weijer (red.), *Usage-based approaches to Dutch*. Utrecht: LOT, 27-57.
- Verherbruggen, Astrid (2018-2019). *Alse de mensce gewont es: Wondverzorging in zes Middelnederlandse chirurgische traktaten van de 14de tot de 16de eeuw*. Masterproef Universiteit Gent.
- Zehentner, E. (2019). *Competition in language change: The rise of the English dative alternation*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Over de auteur

Timothy Colleman, Universiteit Gent

E-mail: timothy.colleman@UGent.be

Timothy Colleman